

Tárgytematika / Course Description

Természetvédelem

AJNB_KMTM003

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Horváth Balázs

Félév / Semester: 2022/23/1

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 2/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A természetvédelem konzervációbiológiai alapjainak elsajátítása. A természet- és tájvédelem intézményrendszerének, jogi alapjainak megismerése. Betekintés a gyakorlati természetvédelembe egy szabadon választott védett terület csoportos vagy egyéni elemzésén keresztül (a Biológia és Ökológia kurzusokon elsajátított ismeretek felhasználásával).

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

1. hét	A természet- és tájvédelem fogalma, kapcsolata a társtudományokkal, tárgyai, feladata, a természetvédelmi biológia jellemzői, vezérelvei, kulturális gyökerei.
2. hét	A természet- és tájvédelem története; az USA korai környezet- és természetvédelmi; a DSP és a NEP.
3. hét	A genetikai, a taxon- és az ökológiai diverzitás; kulcsfajok és -források, indikátor- és esernyőfajok.
4. hét	A biodiverzitás megoszlása a Földön; a trópusi fajgazdagság magyarázata; becslések a fajok számára; kikutatatlan élőhelyek.
5. hét	A biológiai sokféleség értéke, ökológiai gazdaságtan, externáliák.
6. hét	Költség-haszon elemzések; Index of Sustainable Economic Welfare (ISEW); közvetlen és közvetett használati értékek, létezési érték, potenciális érték; környezeti etika, mélyökológia.
7. hét	Költség-haszon elemzések; Index of Sustainable Economic Welfare (ISEW); közvetlen és közvetett használati értékek, létezési érték, potenciális érték; környezeti etika, mélyökológia.
8. hét	A magyar természetvédelem története és szervezeti felépítése.
9. hét	A természetvédelem jogi szabályozása, az Alaptörvény és az 1996. évi LIII. Törvény.
10. hét	Természetvédelem az Európai Unióban, Natura 2000 területek, nemzetközi természetvédelmi egyezmények.
11. hét	Faj- és területi védelem, védett és fokozottan védett fajok Magyarországon, a fajok védetté nyilvánításának szempontjai, természetvédelmi szempontú értékbesorolási rendszerek.
12. hét	Magyarország védett természeti területei.

13. hét	A fajok kihalása és a biodiverzitást veszélyeztető tényezők; a tájvédelem főbb szempontjai.
14. hét	A fajok kihalása és a biodiverzitást veszélyeztető tényezők; a tájvédelem főbb szempontjai.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

A hallgatók egyénileg választanak egy 10 hektárnál nagyobb természetvédelmi területet, helyi védettség alatt álló, illetve védelemre javasolt területet, vagy (2 hallgató esetén) egy tájvédelmi körzetet, amelyről összegyűjtik az arra vonatkozó jogszabályokat, az elérhető korábbi felméréseket, tanulmányokat, térképeket (irodalmazás), majd legalább 3 alkalommal a területet meglátogatják, terepbejárást végeznek, fajlistákat és cönológiai felvételeket készítenek (terepmunka).

A hallgatók a szorgalmi időszak utolsó előtti hetének végéig tanulmányt adnak le, amely tartalmazza a terület irodalmi adatok alapján történő bemutatását (földrajzi, biogeográfiai elhelyezkedés, földtörténeti előzmények, a védetté nyilvánítás ideje, célja, jogszabályi alapja), ismerteti a kezelési tervet, a társadalmi tényezőket (hasznosítás, látogatottság, helybéli lakosság viszonyulása), valamint a saját vizsgálatok eredményeit: a terület leírását személyes tapasztalatok alapján, összevetést az irodalmi adatokkal, a védett értékek általa tapasztalt fellelhetőségét és állapotát, a megfigyelt ill. meghatározott fajokat, a szintenként elkészített fajlistákat, majd a kiválasztott egy (két fő esetén két) mintaterületen végzett cönológiai felvételezés eredményeit (A-D érték, szociabilitás, vitalitás, szintenkénti összborítás, szukcesszió, Shannon-index stb.), a két időpontban is elvégzett cönológiai felvételek összehasonlítását, valamint a természetvédelmi értékelést (veszélyeztető tényezők, kezelés megvalósulása, állapotváltozás).

Az aláírás feltétele a tanulmány időben történő leadása.

A félév végi írásbeli vizsga értékelése az alábbiak szerint történik:

87,5 – 100%: jeles

75 – 87%: jó

62,5 – 74,5%: közepes

50 - 62%: elégséges

0 – 49%: elégtelen

A végső érdemjegy egyharmad súllyal a beadott tanulmány, kétharmad súllyal a vizsgajegy alapján alakul ki.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Kötelező irodalom:

- Az előadásokon levetített diasor
- Standovár – Primack (2001): A természetvédelmi biológia alapjai. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Ajánlott irodalom:

- Gallé László (szerk.) (2012): Természet- és tájvédelem. Környezetmérnöki Tudástár 15. kötet, Pannon Egyetem, Környezetmérnöki Intézet, Veszprém.
- Rakonczay Zoltán (1995): Természetvédelem. Mezőgazdasági Szaktud. Kiadó, Budapest.
(http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_529_12_Termeszvetvedelem/adatok.html)

- Bihari – Antal – Gyüre: Természetvédelmi ökológia (http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0032_okologia/adatok.html)
- Bartha et al: Erdészeti ökológia (<http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/erdeszeti-okologia/adatok.html>)